

HISTORISCHE VAARDIGHEDEN

ONDERZOEKSVRAGEN BEOORDELEN EN FORMULEREN

De geschiedenis kan alleen bestaan door onderzoek van historici. Zij gaan op zoek naar primaire bronnen om daarmee het verleden te kunnen beschrijven. Hiervoor stellen ze een onderzoeksvraag op en bekijken ze of een bron hierbij kan helpen.

Een historicus doet onderzoek naar de relatie tussen Romeinen en Germanen in de eerste eeuwen na Christus en gebruikt hierbij de onderzoeksvraag: **in hoeverre bestond er zowel politiek als cultureel contact tussen de Romeinen en Germanen?** Hij vindt verschillende bronnen die hij gaat beoordelen.

Bestudeer de zes bronnen en geef per bron aan:

- of de bron gebruikt kan worden voor het onderzoek van de historicus;
- zo niet, bedenk dan zelf een onderzoeksvraag waar de bron wel voor gebruikt zou kunnen worden en;
- geef aan tegen welk probleem de historicus waarschijnlijk aan zal gaan lopen tijdens zijn onderzoek.

bron 1 – Een Romeinse historicus schreef omstreeks 30 na Chr. over de nederlaag in het Teutoburgerwoud:

‘Het precieze verloop van die afschuwelijke catastrofe, de ergste ramp die de Romeinen in het buitenland is overkomen, is stof voor complete boekdelen. Het ging om het leger dat het dapperste was van allemaal, dat in krijgstucht, kracht en oorlogservaring de nummer een was onder de Romeinse legers. Maar lamlendigheid van de generaal, trouweloosheid van de vijand en de onbillijkheid van het lot deden het de das om. De mannen kregen zelfs niet vrijelijk de kans om te vechten.’

bron 2 – De Romeinse geschiedschrijver Tacitus in zijn Historiën over de Bataafse opstand. Vetera was een Romeinse garnizoensstad:

‘Toen Civilis de oorlog tegen de Romeinen begonnen was, had hij, volgens een bij de barbaren gangbaar gebruik, de gelofte afgelegd zijn haren te laten groeien totdat de vernietiging van de Romeinse legioenen een feit was. Bovendien had hij zijn haren rood geverfd. Civilis heeft zijn haren weer geknipt na de ondergang van Vetera. Ook zegt men van hem dat hij een aantal krijgsgevangenen aan zijn zoontje heeft gegeven als schietschijf voor zijn pijlen en werpspiesen.’

bron 3 – In Germania beschrijft Tacitus het leven van de Germanen:

‘Daarna volgen de Friezen, die naar hun meerdere of mindere macht in Groot en Klein Friezen onderscheiden worden. Beide stammen strekken zich uit tot de Oceaan en worden van voren door den Rijn als met een zoom omweven; bovendien wonen zij rond onmetelijke meren, die ook reeds door Romeinse vloten bevaren zijn. Ja, zelfs hebben wij onderzoekingstochten gedaan op de Oceaan daar in de buurt.’

bron 4 – In Germania beschrijft Tacitus het leven van de Germanen:

‘De grond, hoewel rijk aan weelderige akkers, deugt echt niet voor fruitbomen; veel vee graast in de weiden, maar het is voor het merendeel klein van stuk. Iedereen weet dat de volkeren van Germanië geen steden kennen; ze hebben er een hekel aan om dicht op elkaar te wonen. Hun dorpen zien er anders uit dan bij ons. Stenen en dakpannen gebruiken ze niet. Overal wordt hout voor gebruikt. Sommige delen van hun bouwsels bestrijken ze met een heldere klei, zodat het lijkt alsof ze beschilderd zijn.’

---

bron 5 – Caesar schreef in De Gallische Oorlogen:

‘Er waren veel factoren die Caesar stimuleerden om deze zaak op te pakken, vooral omdat hij zag dat de Haeduërs, die door de senaat geregeld ‘broeders en verwanten’ waren genoemd, nu bijna als slaven totaal aan de wil van de Germanen onderworpen waren. Met het oog op de machtspositie van het Romeinse volk, beschouwde hij de situatie als een enorme schande, zowel voor zichzelf als voor de staat. Bovendien zag hij het als een gevaar voor het Romeinse volk, dat de Germanen er geleidelijk aan een gewoonte van maakten de Rijn over te steken en dat een groot aantal van hen Gallië binnenkwamen. Hij was er zeker van dat deze woeste barbaren, als ze geheel Gallië in bezit hadden, ook naar de Provence zouden oprukken en van daaruit verder zouden gaan naar Italië. Deze plannen moest hij natuurlijk zo vroeg mogelijk blokkeren.’

---

bron 6 – Op een grafsteen uit de vierde eeuw, gevonden in Keulen-Deutz, staat:

‘De lijfwacht Viatorinus was dertig jaar soldaat. Hij is gedood op barbaars gebied in de buurt van Divitia door een Frank. De plaatsvervangende commandant van het garnizoen van Divitia heeft deze grafsteen laten neerzetten.’
